

**Ympäristöministeriö; luonnonsuojelu
30/2015 vp TAE 2016**

Eräät luonnonsuojelun yleismenot

	TA2015	TAE2016	2017	2018	2019
35.10.21 Eräät luonnonsuojelun menot	2 440	2 440	2 440	2 440	2 440

Luonnonsuojelun yleismenojen määrärahan käyttö jakaantuu useisiin eri aihekokonaisuuksiin. Määrärahan käyttäjinä ovat muun muassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja SYKE, mutta määrärahaa käytetään myös mm. kilpailuttamalla hankkeita.

Yksi isoimpia käyttökohteita on viime vuosina ollut Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toteuttamisen tukeminen (600 000 euroa/2015). Rahoitettavia toimenpiteitä ovat olleet ohjelman viestintä maanomistajille ja eri toimijatahoille, seuranta ja yhteistyöhankkeet erityisesti metsä- ja luonnonsuojelusektorin välillä. Lajien seuranta, suojelua ja hoitoa on vuonna 2015 rahoitettu yhteensä 635 000 euroa. Määrärahaa on suunnattu muun muassa lajien uhanalaisuustarkastelusta vastaaville eliöryhmien sihteerityöhön ja ELYjen vastuulla oleviin seuranta ja hoitotoimenpiteisiin. Määrärahaa käytetään myös luontotyyppien suojeluun ja maisema-alueiden inventointeihin ja hoitoon. Lisäksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja loukkaantuneiden eläinten hoitoon käytetään rahoitusta vuosittain.

Luonnonsuojelun tiedonkeruun, inventointien, suunnittelun sekä ohjelmatyön kannalta määräraha on keskeinen. Lisäksi määrärahaa käytetään ympäristöhallinnon osarahoituksena laajemmissa kehittämishankkeissa yhteistyössä tutkimuslaitosten ja yliopiston kanssa.

Vuoden 2016 määrärahan käytössä painottuvat mahdollisuuksien mukaan seuraavat hankkeet:

Natura 2000 –verkoston alueilla tulee toimeenpanna verkoston tavoitteita tukevia suojelu- ja hoitotoimenpiteitä ja laatia tarvittaessa hoito- ja käyttösuunnitelmia. Aluekohtaisten tarkempien suunnittelutarpeiden priorisointia, ajoittamista ja resurssointia varten laaditaan vuoden 2016 aikana ELY-keskusten ja Metsähallituksen yhteistyönä Natura 2000 yleissuunnitelmat. Vastaavat yleissuunnitelmat on kertaalleen laadittu noin kymmenen vuotta sitten, ja nyt toteuttavan suunnittelukierroksen aikajänne on vastaavasti seuraavat kymmenen vuotta.

Perinnebiotooppien toinen valtakunnallinen kartoitus käynnistyy 2016 pilottihankkeena kahden ELY-keskuksen alueella. Varsinaiset inventoinnit toteutetaan koko maassa 2017-2019. Perinnebiotooppien kattava päivitysinventointi on välttämätöntä sekä maatalouden ympäristökorvausjärjestelmän kehittämiseksi että luontotyyppitietojen kokoamiseksi. Nykyisin käytössä olevat tiedot 1992-1999 ovat vanhentuneet.

Luontotyyppien toinen uhanalaisuusarviointi käynnistyy laajana SYKEN ja muodostettavan ohjausryhmän koordinoimana hankkeena 2016-2018, jossa arviointia tekevät elinympäristökohtaiset asiantuntijaryhmät. Vuoden 2015 esiselvitysten pohjalta arviointi tehdään uuden kansainvälisen menetelmän ja kriteerien mukaisesti. Arviointitulos on keskeinen indikaattori luonnon monimuotoisuustavoitteiden toteutumisesta

Ensimmäinen Suomen lajien uhanalaisuustarkastelu saatiin valmiiksi 1985. Sen jälkeen uhanalaisuutta on tarkasteltu jaksoittain siten, että vuonna 2016 on tarkoitus aloittaa Suomen lajiston viides uhanalaisuusarviointi, joka valmistuu vuonna 2019. Arvioinnit ovat pohjana lajien suojelutoimenpiteille siten, että konkreettiset suojelu- ja hoitotoimenpiteet priorisoidaan ja kohdistetaan uhanalaisimpiin lajeihin.

Suomen luonnonsuojelualueverkost

LUKE) ja Metsähallituksen yhteistyönä tekemä arviointi keskittyi arvioimaan suojelualueverkon kattavuutta eri luontotyypeillä ja edustavuutta lajien esiintymisen osalta. Vuonna 2016 pyritään käynnistämään arviointi, jossa keskitytään suojelualueverkoston toimivuuteen ja kattavuuteen ilmastosta ja maankäyttömuutosten aiheuttamien vaikutusten suhteen.

Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot

	TA2015	TAE2016	2017	2018	2019
35.10.63. Luonnonsuojelualueiden hankinta ja korvaukset	48 830	18 480	18 630	18 630	18 630

Momentin 35.10.63 määräraha on varattu suojeluratkaisujen toteuttamiseen ja luonnonsuojelutavoitteista aiheutuvien korvausten maksamiseen yksityismailla. Lisäksi määrärahasta maksetaan rauhoitettujen eläinten aiheuttamista vahingoista, muun muassa ns. kotkakorvaukset poronhoitoalueella. Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman linjaukset julkisen talouden sopeuttamistoimista vaikuttavat rahoitukseen, jolloin määrärahaa leikataan selvästi sekä vuoden 2016 määrärahan osalta että koko kehyskauden ajan. Määrärahan käyttöä on tarpeen linjata uudelleen.

Ympäristöhallinto on toteuttanut luonnonsuojeluohjelmia ja Natura 2000 –verkostoa hankkimalla maata ja korvaamalla taloudelliset menetykset ohjelmavarauksiin kuuluvien yksityismaiden osalta. Natura 2000 –verkkoon ja ns. vanhoihin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluneiden yksityisten maiden korvauskysymykset on pääosin ratkaistu. Vuosina 1996-2009 työtä tehtiin erityisen rahoitusohjelman mukaisesti ja suojeluun saatiin yhteensä noin 345 000 hehtaaria. Rahoitusohjelman avulla ohjelmat saatiin pääosin toteutettua useimpien ELYjen alueilla, mutta toteuttamistyötä on jäljellä vajaa 10 000 hehtaaria. Loppujen suojeluratkaisuun sidottujen yksityismaiden korvaaminen asetetaan etusijalle määrärahan käytössä.

Maanomistajien vapaaehtoihin suojelutarjouksiin perustuvan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO-ohjelman) toteutusta jatketaan. Valtiontalouden tasapainottamisen tarve aiheuttaa kuitenkin sen, että toteutustasoa on kehyskaudella pidettävä suunniteltua alempana. Valtioneuvoston ohjelmaa koskevan periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on ollut saada suojeluun 96 000 hehtaaria arvokkaita metsäalueita. Vuoden 2014 loppuun mennessä tavoitteesta on toteutettu yli puolet eli 54 400 hehtaaria.

Ympäristöministeriö jatkaa METSO:n toteutusta alentuneella määrärahalla ja pyrkii ylläpitämään maanomistajien myönteistä suhtautumista vapaaehtoiseen suojeluun. METSO-rahoitusta suunnataan suojelun kannalta tärkeimmille painopistealueille Etelä-Suomeen. Suojelukriteereitä tultaneen tiukentamaan muun muassa keskittymällä harvempiin, mutta suurempiin, edustavampiin tai olemassa olevia suojelualueita merkittävästi täydentäviin kohteisiin. Määräaikaista rauhoitussopimuksia voidaan suosia nykyistä enemmän.

Valmistellun soidensuojelun täydennysohjelman osalta YM:n asettama soidensuojelutyöryhmä jättää mietintönsä 4.11. Työryhmä on valinnut valtakunnallisesti arvokkaat suoalueet ja niitä koskevat tiedot on ilmoitettu maanomistajille Etelä-Suomessa ja vastaavaa työtä ollaan parhaillaan tekemässä Pohjois-Suomen osalta. Määrärahan taso ei anna mahdollisuuksia alueiden suojelun toteuttamiseen laajassa mitassa kehyskaudella. Erityistapauksia ovat METSO-kriteerit täyttävien pienialaisten ja arvokkaimpien soidensuojelukohteiden toteuttaminen METSO:n kautta vapaaehtoiselta pohjalta.